

Pieni opas messupalvelijatehtäviin

Järvi-Kuopion seurakunta
(koonnut Paula Hagman-Puustinen)

**KUOPION EV.LUT.
SEURAKUNNAT**

Tervetuloa messupalvelijaksi!

*Palvelkaa Herraa iloiten,
tulkaa hänen eteensä
riemuiten
(Ps.100:2)*

Jumala on kautta aikojen kutsunut ja kutsuu edelleen ihmisiä työtovereikseen – sinutkin! On suuri rikkaus, että voimme yhdessä suunnitella ja toteuttaa jumalanpalvelusta – silloin se tulee entistä elävämmäksi. Sinulla voi olla ideoita ja ajatuksia, joita et ole rohjennut kysyä tai ehdottaa. Ole rohkea ja tuo lahjojasi, näkemyksiäsi ja ideoitasi esille, ja tule työtoveriksi seurakunnan työntekijöiden kanssa elävöittämään toimintaa!

Tähän vihkoseen on koottu jumalanpalveluksen tehtävistä pääpiirteittäin tekstinlukeminen, ehtoollisen jakaminen ja esirukouksen valmistaminen. Tämän oppaan lisäksi on tärkeää, että saat omassa alueseurakunnassasi tehtäviisi myös käytännön opastuksen. Tehtävät eivät ole vaikeita eivätkä liian isoja. Ne ovat ihmisen kokoisia. Älä vähättele itseäsi ja taitojasi. Jokaisella on lupa olla ja toimia omana itsenään. Virheistäkin oppii eikä niistä tarvitse lannistua, sillä virheetöntä ihmistä ei ole olemassakaan.

Jumalanpalvelustehtävissä toimiminen ei tarkoita sitä, ettetkö saisi myös levätä ja vain olla mukana. Sinulla on oikeus koulutuksenkin jälkeen myös rauhassa istua kirkossa, ja leväten osallistua – ja tulla mukaan tehtäviin silloin kun sinulle sopii. Jumalanpalvelustehtävissä toimiminen voi avata jumalanpalveluksen sisältöä sinulle eläväksi aivan eri tavalla.

Rohkaistu tulemaan omana itsenäsi mukaan!

Yleistä jumalanpalveluksesta

Seitsemäntenä päivänä Jumala lepäsi ja asetti sen levon ja jumalanpalveluksen päiväksi. Yhtenä päivänä viikossa ihmisen tuli pidättäytyä työstä ja omistaa se Jumalan kiittämiselle ja hänen luomistyönsä muistamiselle. Jokainen jumalanpalvelus alkaa ja päättyy kolmiyhteisen Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

Jeesus paljastaa Isän kasvot. Jeesus julisti Jumalan valtakuntaa, aterioi syntisten kanssa ja vapautti meidät synnin ja kuoleman vallasta. Siksi jumalanpalvelusta on alusta lähtien sävyttänyt Jumalan kiittäminen sanoin ja sävelin. "Antakaa Kristuksen Sanan asua runsaana keskuudessanne. Opettakaa ja neuvokaa toinen toisianne kaikella viisaudella ja laulakaa kiitollisin mielin Jumalalle psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja. Mitä teettekin, sanoin tai teoin, tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimessä, kiittäen hänen kauttaan Jumalaa, Isäämme". (Kol.3:16)

Valmistautuminen sakaristossa

Ennen jumalanpalveluksen alkua palvelutehtäviin osallistuvat kokoontuvat sakaristoon ajoissa, jotta valmistautuminen voi tapahtua rauhassa ja kiireettä. Hyvä on tulla puoli tuntia ennen jumalanpalveluksen alkua paikalle. Siellä voidaan vielä tarkistaa tarpeelliset yksityiskohdat, mutta itse toimituksen kulku on suunniteltava aiemmin. Yhdessäolo antaa varmuutta ja voimaa tehtäviin.

Yleisiä periaatteita

Kun kaikki ovat pukeutuneet asianmukaiseen liturgiseen vaatetukseen, pidetään rukous. Jumalanpalvelusten kirjassa on sitä varten erityisiä sakaristorukouksia. Sakaristossa voidaan

sytyttää kynttilä. Rukous tulee viettää niin, että kanttori, suntio ja muut palvelutehtävissä toimivat voivat osallistua siihen.

Jos jumalanpalveluksessa on mukana kuoro, valmistautuminen voidaan siirtää urkuparvelle tai toteuttaa muutoin niin, että kaikilla on mahdollisuus osallistua siihen. Tämä on otettava huomioon myös konfirmaatiojumalanpalveluksissa: nuorilla on oikeus hiljentymiseen suuren juhlan edellä.

Sakaristorukouksen jälkeen palvelutehtävissä toimivat siirtyvät heille varatuille paikoille tai järjestäytyvät ristikulkueseen. Kirkkotila on hyvä rauhoittaa hiljaisuuteen viimeistään 15 minuuttia ennen jumalanpalveluksen alkua. Kirkkotilan järjestäminen, välineiden tarkastaminen ja musiikin harjoittelu tulee saada valmiiksi hyvissä ajoin ennen tätä.

Kirkkotilan koristelu elävöittää ja ilahduttaa

Kirkkotilan koristelu voi olla myös yksi tärkeä palvelutehtävä. Kirkkovuoden pyhäpäivän aihe voisi olla inspiroimassa sinua siihen ja antamassa ideoita koristeluun. Myös käytettävät raamatuntekstit voivat antaa hyviä vinkkejä. Kirkon koristelu voi luoda erilaista elävyyttä messuun.

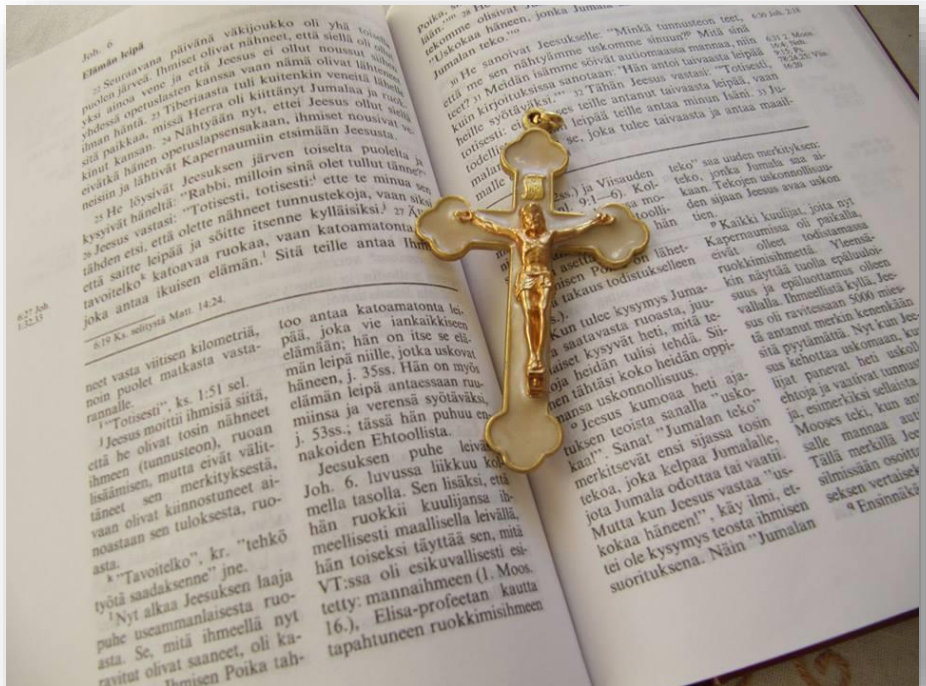
Tekstinlukijan tehtävä

SANA – Jumala puhuu

Jumalan Sana on Raamatun keskeisimpiä käsitteitä. Jumala on itse Sana, joka tuli lihaksi ja asui keskellämme (Joh.1:1-14). Jumalan Sana ja teko yhdistyvät erottamattomasti Jeesuksen persoonassa. Hänen kasvonsa paljastavat Jumalan kasvot, hänen sanansa tuovat Jumalan luoksemme tässä ja nyt. Jeesus itsekin osallistui jumalanpalvelukseen, jossa hän luki ja opetti pyhiä kirjoituksia (Luuk.4:16). Siksi Raamattu ja jumalanpalvelus läpäisevät toisensa.

Tärkeintä on, että Jumalan Sanaa luetaan ja selitetään jokaisessa jumalanpalveluksessa. Filippoksen kastaman etiopilaisen hoviherran kysymys ”kuinka ymmärtäisin, kun kukaan ei minua neuvo” (Apt.8:31) on myös nykyajan ihmisen kysymys Raamatun äärellä.

Sanaosassa seurakunta kuuntelee Jumalan sanaa ja vastaa siihen. Jumala puhuu kansalleen Raamatun sanassa (lukukappaleet ja evankeliumi), saarnassa ja virsissä. Sanan kuuleminen tähtää uskon syntymiseen (Joh. 20:31; Room. 10:17), uskossa kasvamiseen (1. Piet. 2:2) ja seurakunnan rakentumiseen (Ap. t. 20:32). Kristus itse on sanassa läsnä. Jumala tahtoo, että hänen suustaan lähtevä sana ei palaa tyhjänä (Jes. 55:10–11). Jumalanpalveluksen sanaosassa onkin tilaa seurakunnan vastauksen erilaisille muodoille (hiljaisuus, virret ja muu musiikki, uskontunnustus). Myös sanaosan päättävä yhteinen esirukous on vastaus Jumalan sanan kehoitukseen anoa, rukoilla ja pitää esirukouksia (1. Tim. 2:1).

Jumalanpalveluksessa käytettävät raamatuntekstit:

Ensimmäinen lukukappale

Pyhiä kirjoituksia luettaessa ajan ja paikan rajat murtuvat ja seurakunta elää mukana pelastushistorian tapahtumissa. Emmauksen tiellä Jeesus itse ”selitti opetuslapsilleen Mooseksesta ja kaikista profeetoista alkaen, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu” (Luuk. 24:27). Jo alkuseurakunnan yhteisissä kokoontumisissa luettiin vanhan liiton pyhiä kirjoituksia. Niitä luettaessa seurakunta muistaa” kaikkea sitä, minkä Herra on meille tehnyt” (Jes. 63:7) ja kiittää siitä.

Evankeliumikirjassa on kirkkovuoden pyhäpäivän kullekin vuosikerralle Vanhan testamentin lukukappale. Sen lukeminen kuuluu luontevasti seurakuntalaiselle.

Jumalanpalveluksen valmistelusta vastaavan on huolehdittava, että lukija voi perehtyä tehtäväänsä asianmukaisesti ja riittävän ajoissa. Lukijan tulee myös voida harjoitella kirkkotilassa. Lukemisessa on hyvä pyrkiä selkeyteen, kuuluvuuteen ja luontevaan ilmaisutapaan.

Lukija ilmoittaa lukukappaleen sanomalla **esimerkiksi näin:**

” Kuulkaamme Jumalan sanaa – – kirjan –
– luvusta tai Vanhan testamentin
lukukappale on...”

Raamatunkohtaa ei tarvitse ilmoittaa jakeen tarkkuudella. Lukukappale luetaan yleensä lukupulpetista. Seurakunta kuuntelee lukukappaleen istuen.

Vastaus (Musiikkia tai hiljainen mietiskely)

Ensimmäiseen lukukappaleeseen liittyvä vastaus ilmentää erityisesti sanaosalle luonteenomaista Jumalan puheen ja seurakunnan vastauksen vuorottelua.

Toinen lukukappale

Vanhan liiton kirjoitukset saivat kristittyjen kokoontumisissa rinnalleen ”apostolien opetuksen” (Ap. t. 2:42). Monet apostoli Paavalin kirjeistä oli tarkoitettu luettaviksi jumalanpalveluksessa (Kol. 4:16). Niiden keskuksena on julistus Kristuksesta, jossa profeettojen ennustukset ovat täyttyneet. Seurakunta kuuntelee myös toisen lukukappaleen istuen.

Esirukoilijan tehtävä

Yhteinen esirukous

Raamatussa kehoitetaan rukoilemaan kaikkien puolesta: "Kehotan ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, kuninkaiden ja kaikkien vallanpitäjien puolesta" (1. Tim. 2:1-2). Yhteisessä esirukouksessa seurakunta hoitaa papillista virkaansa yhteisten asioiden esilläpitäjänä ja kaikkien ihmisten puolestapuhujana. Kultaisen säännön (Matt. 7:12) mukaisesti se asettuu lähimmäisen paikalle, ottaa hänen ilonsa ja huolensa kantaakseen ja vie ne kiittäen Jumalan eteen. (Fil. 4:6)

Kirkkokäsikirjan mukaan yhteisen esirukouksen tulee sisältää ainakin seuraavat rukousaiheet:

- rukous kristillisen kirkon ja seurakunnan sekä
- evankeliumin leviämisen puolesta
- rukous esivallan, julkisen vallankäytön ja rauhan puolesta
- rukous erilaisissa vaikeuksissa olevien puolesta sekä
- rukous ajankohtaisten asioiden puolesta
- Sen toteutuksessa tulee olla tilaa myös hiljaiselle rukoukselle, jolloin seurakuntalaiset voivat rukoilla heille läheisten ihmisten ja asioiden puolesta.

Yhteinen esirukous voidaan valmistella yhteistyössä seurakuntalaisen ja työntekijän kanssa, mutta se voi olla sovittaessa myös seurakuntalaisten etukäteen valmistelema, sillä esirukous on koko seurakunnan yhteinen tehtävä. Seurakuntalaisilla on hyvä olla mahdollisuus osallistua paitsi rukouksen valmisteluun ja rukoukseen jumalanpalveluksessa, myös aiheiden kokoamiseen ja toteuttamiseen. Seurakuntalaisten osallistuminen tuo rukoukseen jotain oleellisella tavalla tärkeää. Valmistelussa mietitään esirukouksen rakenne ja toteutustapa sekä laaditaan varsinainen rukous. Rukous voidaan laatia vapaasti tai käyttää hyväksi Jumalanpalvelusten kirjan yhteisiä esirukouksia ja esirukousaiheita.

Seurakunnassa on tiedotettava mahdollisuudesta pyytää seurakunnan esirukousta ja sovittava siitä, miten pyynnöt kootaan (esim. netti, esirukouslaatikot). Esirukouksen valmistelusta vastaava työntekijä tai esirukouksen johtaja kokoaa jätetyt pyynnöt ennen jumalanpalvelusta ja huolehtii, että ne otetaan huomioon esirukouksessa.

Esirukouksen valmistelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon, *ettei rukouksesta tule liian pitkä. Se ei saa sisältää ilmauksia, jotka ovat tunnustuksen vastaisia, sisältävät kiihotusta tai loukkaavat seurakuntalaisen yksityisyydensuojaa. Kielen on oltava helposti kuunneltavaa ja ymmärrettävää, **tavallisen ihmisen puhetta Jumalalle**.* Esirukouksen yhteydessä tai ennen sitä ilmoitetaan kastetut, kuulutetut tai avioliiton solmineet sekä kuolleet. (Tämän tekee yleensä pappi)

Esirukouksen voi toteuttaa myös muilla tavoilla kuin pelkästään lukemalla rukouksen. Joskus voi olla rukouksen merkinä kynttilöitä, joita jokainen voi käydä sytyttämässä. Mitä muita tapoja voisi olla? Laulettu rukous? Rukous kuvina? Kirjoitettuna esirukouspyyntöinä?

Ehtoollisen jakajan tehtävä

EHTOOLLINEN

Ehtoollisessa Kristus antaa itsensä ja kaikki lahjansa. Hän yhdistää meidät itseensä ja tekee meidät osallisiksi ainutkertaisesta uhristaan ja sen hedelmistä, syntien anteeksiantamuksesta ja iankaikkisesta elämästä. Viettäessään alttarin sakramenttia seurakunta muistaa Kristusta ja kiittää Jumalaa kaikista hänen teoistaan. Kristuksen läsnäolon ateriaana ehtoollinen yhdistää kristityt myös toisiinsa. Ne, jotka yhdessä ottavat vastaan Kristuksen ruumiin ja veren, tunnustavat yhteistä uskoa ja jakavat toistensa ilot ja surut. Ehtoollinen antaa voimaa arjen keskelle ja velvoittaa seuraamaan Kristusta ja rakastamaan lähimmäistä. Se yhdistää meidät siihen Karitsan hääateriaan, jota riemuitseva seurakunta viettää taivaan ilossa iankaikkisesti (Ilm. 19:7-9). Kaikki tämä – läsnäolon salaisuus, kiitos ja keskinäinen jakaminen – näkyy siinä tavassa, jolla seurakunta viettää alttarin sakramenttia.

Käytäntöjä

Ehtoollispöytä katetaan uhrivirren aikana. Pöydän kattaa joko liturgi, avustava pappi, diakoni tai avustava henkilö siten, että hän

- asettuu alttarille osoittaen kunnioitusta polvistumalla tai kumartamalla
- levittää keskelle alttaria valkoisen korporaaliliinan, jos sellainen on käytössä
- siirtää säilytysrasiasta sopivan määrän leipiä ehtoollisleipälautaselle (pateeni) ja tarvittaessa korporaaliliinalle
- kaataa kannusta viiniä sopivan määrän ehtoollismaljaan (kalkki) sekä
- asettaa pateenin ja kalkin vierekkäin (korporaaliliinalle) siten, että kalkki on seurakunnasta katsoen vasemmalla puolella.

Kattamisen jälkeen liturgi asettuu alttarin keskelle. Muut ehtoollisen jakamiseen osallistuvat saapuvat alttarille kattamisen jälkeen. Ehtoollispöytää voi olla kattamassa myös ehtoollisavustajana toimiva henkilö. Toinen sopiva kohta saapua alttarille on rauhantervehdyksen edellä tai välittömästi ennen jakamista. *Järvi-Kuopion seurakunnan yleinen sovittu käytäntö on saapua alttarille Isä meidän -rukouksen jälkeen.*

Ehtoollisen jakaminen

Ehtoollisen jakamisesta säädetään kirkkojärjestyksessä (KJ 2:12). Sen mukaan ehtoollisen jakaa pappi. Jakaminen sisältää tässä sekä ehtoollisaineiden konsekreoimisen että jakamisen. ***Kirkkoherra voi myöntää evankelisluterilaisen kirkon konfirmoidulle, kristillisestä vakaumuksesta tunnetulle jäsenelle oikeuden avustaa ehtoollisen jakamisessa.*** Piispainkokous on antanut asiasta soveltamisohjeet.

Oikeus osallistua ehtoolliselle

Oikeudesta osallistua ehtoolliselle säädetään kirkkojärjestyksessä (KJ 1:4 ja 2:11).

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ehtoolliselle saa osallistua

1. jokainen konfirmoitu kirkon jäsen (KJ 2:11,1),
2. kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, yhdessä vanhempansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun kirkon jäsenen kanssa (KJ 2:11,2),
3. rippikouluun osallistuva ja ehtoollisopetusta saanut kastettu seurakunnan jäsen seurakunnan yhteisessä jumalanpalveluksessa rippikoulunsa opettajan kanssa (KJ 2:11,2) sekä
4. muun kristillisen kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan jäsen, jos kirkolliskokous on hyväksynyt tuon kirkon tai uskonnollisen yhdyskunnan kanssa asiasta tehdyn sopimuksen (KJ 1:4).

Ehtoollisen vietto

Ehtoollisateriaa merkitsevä sana kommuunio (communio) ilmentää ehtoollisen luonnetta **yhteyden ateriana**. Seurakuntalaiset tulevat osallisiksi Kristuksesta ja hänen uhristaan. Kommuunio merkitsee myös seurakuntalaisten keskinäistä yhteyttä ja yhteyttä perille päässeiden riemuitsevaan seurakuntaan.

Kutsu

Liturgi lausuu ehtoolliskutsun Jumalanpalvelusten kirjan sanoilla tai vapaasti. Käytettäessä evankeliumin sanoja korostuu se, että kutsuja on Kristus itse. Liturgilla ja ehtoollisessa avustavilla on leipälautanen ja malja kädessään.

Ateria (Communio)

Pappi on kirkko-oikeudellisesti vastuussa ehtoollisen jakamisesta. Jakosanoina käytetään messun kaavassa olevia sanoja. Pappi jakaa yleensä ehtoollisleivän ja avustaja viinin. Jakamisen tulee sujua rauhallisesti, mutta ilman tarpeetonta viivyttelyä.

" Herramme Jeesuksen Kristuksen ruumis, sinun puolestasi annettu."

" Herramme Jeesuksen Kristuksen veri, sinun puolestasi vuodatettu".

Ehtoollinen jaetaan kuorista, jonne seurakuntalaiset saapuvat. Ehtoollista voidaan jakaa myös muualla kirkkotilassa tilanteen ja yhteisen sopimuksen mukaan. Kirkkojärjestyksessä säädetään ehtoollisen jakamisesta muualla kuin kirkossa (KJ 2:9). Konsekraatio toimitetaan aina alttarilla, ja jakopisteisiin siirrytään välittömästi ennen jakamista.

Kirkkojärjestyksessä säädetään lasten oikeudesta osallistua ehtoolliselle (KJ 2:11,2). Päätöksen siitä, jaetaanko lapselle ehtoollinen vai siunataanko hänet, tekee se aikuinen, jonka kanssa lapsi tulee ehtoolliselle. Seurakunnassa on sovittava, miten lapset siunataan ehtoollispöydässä. Ensisijaisesti leivän jakaja siunaa lapset käyttämällä trinitaarista siunausta: "Siunatkoon sinua kaikkivaltias ja armollinen Jumala, Isä ja (+) Poika ja Pyhä Henki." (Viinin jakajan ei tarvitse toistaa siunausta).

Ehtoollisen jakamisessa noudatetaan pöydittäistä tai ns. jatkuvan pöydän käytäntöä. Leivän ja viinin antamisessa on hyvä toimia seurakuntalaisen valitseman vastaanottamistavan mukaan.

Erityisryhmien (esim. vammaisten) ehtoollisenvietossa sovitaan käytännöstä, joka parhaiten soveltuu ehtoollisvieraiden kykyyn vastaanottaa sakramentti. Tällöin voidaan käyttää myös tarpeellisia apuvälineitä (esim. lusikkaa). Erityistilanteessa ehtoollinen voidaan jakaa vain toisessa (joko leipä tai viini) muodossa.

Muuhun kirkkokuntaan kuuluva henkilö, joka ei voi nauttia ehtoollista mutta haluaa osallistua hengellisesti kommuunioon, voi tulla siunattavaksi. Ekumeenisen käytännön mukaisesti hän ilmoittaa asiasta asettamalla oikean kätensä vasemmalle olkapäälleen. Tällöin liturgi siunaa hänet trinitarisella (tai apostolisella) siunauksella.

Ehtoollisleipiä ja viiniä konsekroidaan vain tarvittava määrä. Varsinkin leipiä joudutaan usein täydentämään. Kun ehtoollisleipiä lisätään säilytysastiasta leipälautaselle, liturgi tai muu pappi lukee hiljaisella äänellä asetussanojen leipää koskevan osan ja tekee ristinmerkin. Jos viiniä tarvitaan lisää, avustaja hoitaa täydentämisen. Jos viini loppuu kokonaan kesken jakamisen, liturgi tai muu pappi lisää viiniä maljaan, lukee hiljaisella äänellä asetussanojen viiniä koskevan osan ja tekee ristinmerkin.

Tulee pyrkiä siihen, että siunatut ehtoollisaineet käytetään loppuun ehtoollisen aikana. Periaatteellista estettä ei ole sille, että ylijääneet ehtoollisaineet säilytetään erikseen myöhempää käyttöä, kuten seurakunnan seuraavaa messua tai sairaiden ehtoollista varten. Kirkkoherra vastaa siitä, että jälkikäsitteily tapahtuu ehtoollisen arvon mukaisesti. Käytännön on oltava sopuosoinnussa sen luterilaisen perusvakaumuksen kanssa, että pyhitetty leipä ja viini ovat Kristuksen ruumis ja veri.

Päätössanat

Kun kaikki halukkaat ovat saaneet ehtoollisen, liturgi lausuu päätössanat. Päätössanojen yhteyteen ei kuulu lähettäminen eikä leipälautasen ja maljan kohottaminen. Seurakunta lausuu päätössanoihin aamenen. Päätössanojen jälkeen liturgi, avustava pappi tai diakoni peittää ehtoollisastiat (ja siirtää ne apupöydälle). Ennen kiitosrukousta voi olla hiljaisuus. Päätössanojen tai kiitosrukouksen jälkeen ehtoollisissa avustaneet palaavat istumapaikoilleen.

Jumalanpalveluksen musiikki

Musiikki on Jumalan lahja. Luterilainen kirkko on paitsi sanan myös sävelen kirkko. Reformaatio liittyi siihen kristilliseen vakaumukseen, jonka mukaan musiikki ilmiönä perustuu Jumalan luomistyön hyvyyteen ja kauneuteen. Jumalan luomistyöstä syntyvät sointivärit, intervallit, harmonia ja rytmi. Ihmisen tehtävänä on luoda ja jalostaa niistä musiikkia ”Jumalan kunniaksi ja mielen rakennukseksi” (J. S. Bach). Psalmien kirjassa, Vanhan testamentin virsikirjassa, kehoitetaan ylistämään Jumalaa lauluin ja soittimin: ”Laulakaa Jumalalle, soittakaa hänen nimensä kunniaksi, ylistäkää häntä. Herra on hänen nimensä, iloitkaa hänen edessään!” (Ps. 68:5.)

Myös Uusi testamentti rohkaisee soittamaan ja laulamaan Herralle: ”Veisatkaa yhdessä psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja, soittakaa ja laulakaa täydestä sydäimestä Herralle” (Ef. 5:19).

Jumalanpalveluksen musiikin toteuttaminen yhdessä seurakuntalaisten kanssa luo iloa ja eloa jumalanpalvelukseen

Luterilaisen käsityksen mukaan kolmiyhteinen Jumala jakaa pelastavia lahjojaan käyttämällä aineellista todellisuutta ”instrumenttina”. Tämä koskee myös musiikkia. Jumalanpalveluksessa musiikin perimmäisenä tarkoituksena on kantaa Kristuksen evankeliumia ja antaa Jumalan sanalle soiva muoto. ”Antakaa Kristuksen sanan asua runsaana keskuudessanne. Opettakaa ja neuvokaa toisianne kaikella viisaudella ja laulakaa kiitollisin mielin Jumalalle psalmeja, ylistysvirsiä ja hengellisiä lauluja.” (Kol. 3:16.)

Musiikin merkitys on yhtä aikaa sekä jumalallinen että inhimillinen

Laulettu ja soitettu musiikin välityksellä ylistetään kolmiyhteistä Jumalaa, julistetaan evankeliumia, ilmaistaan kokemuksia ja ilahdutetaan toisia. Jumala luo musiikin ainekset, mutta vasta ihminen muoaa niistä valmista musiikkia. Tästä seuraa, että ihminen voi myös turmella musiikin lahjaa ja käyttää sitä väärin. Musiikki on kuin vesi: puhdas vesi elvyttää ja puhdistaa, mutta veteen sekoitettu vieras aine voi muuttaa kirkkaan sameaksi ja makean karvaaksi.

Martti Luther väitti, että hyvällä musiikilla voi olla myös ihmistä eheyttävä vaikutus: ”Rakastan musiikkia, koska se on Jumalan lahja, ei ihmisen. Se ilahduttaa mielen, karkottaa Paholaisen ja luo viatonta iloa. Musiikkia harjoitettaessa väistyvät viha, himo ja ylpeys.” Musiikki voi lohduttaa surevia, rohkaista arkoja, rauhoittaa levottomia ja synnyttää puhdasta iloa, koska se lähtee Jumalasta itsestään. Koska jumalanpalveluksen toimittaminen sisältää monenlaisia osia, myös musiikilliselle toteutukselle ja tulkinnoille avautuu monipuolisia mahdollisuuksia.

Jumalanpalvelusten kirja rohkaisee myös messun vaihtuvien osien monipuoliseen musiikilliseen toteutukseen. Virret voidaan laulaa rikkaasti seurakunnan, kuoron ja soitinmusiikin mahdollisuuksia hyväksi käyttäen ja tarvittaessa myös korvata jollakin asiayhteyteen sopivalla musiikilla. Jumalanpalveluksen tekstit voidaan ”lukea” musiikillisesti, jolloin musiikki kantaa ja elävöittää Jumalan sanan kuuluttamista seurakunnalle.

Kantorilla on seurakunnan viranhaltijana vastuu jumalanpalveluksen musiikin suunnittelusta ja toteuttamisesta. Tässä työssä hän tarvitsee hyvää musiikillista ammattitaitoa, Jumalan sanan tuntemusta ja rukousta voidakseen avautua kuulemaan Jumalan puhetta ja ihmisten kysymyksiä. Hän tarvitsee työnsä seurakunnan arvostuksen ja työyhteisön tuen.

Luterilaisessa kirkossa **virrellä** on monia tehtäviä. Virsi julistaa Kristuksen evankeliumia sanoin ja sävelin. Se opettaa ja auttaa ymmärtämään kristittyjen yhteistä uskoa. Virret ovat sekä yksityisen ihmisen että seurakunnan yhteistä rukousta. Niiden välityksellä seurakunta palvoo Pyhää Kolminaisuutta ja osallistuu jumalanpalvelukseen. Virret ovat tärkeitä myös kokemuksellisesti, koska ne pukevat sanoiksi ja säveliksi kristityn perimmäisiä kokemuksia, kuten iloa, ahdistusta, ihmettelyä, katumusta ja kiitosta. Laulettu sana voi puhutella sellaisia ihmismielen kerroksia, jonne mikään puhuttu sana ei ulotu. Virren laulaminen on myös fyysinen teko, jossa sekä mieli että ruumis ovat mukana. Luterilaisessa jumalanpalveluksessa virren asema on luovuttamaton.

Vielä jumalanpalveluksesta

Suomen evankelisluterilaisen kirkon jumalanpalvelus ankkuroituu Raamattuun, vanhan kirkon traditioon ja luterilaiseen tunnustukseen. Ehtoollisen sakramentin vietto, Raamatun lukeminen, saarnan arvostus, yhteinen rukous, liturgisen perinteen arvostaminen sekä rikas virsilaulu ja musiikin vahva asema muodostavat ne piirteet, joista oma luterilainen jumalanpalveluksemme tunnistetaan. Jumalanpalveluksen uudistamisessa on kysymys tämän tradition elävästä ja ajankohtaisesta tulkinnasta nykyaikana.

Luterilainen jumalanpalvelus on sakramentaalinen. Jokainen jumalanpalvelus on Jumalan pelastavan läsnäolon juhla. ***Sen voima ei perustu seurakunnan kokoon tai työntekijöiden laatuun, vaan Jeesuksen lupaukseen.***

Missä kaksi tai kolme on koolla hänen nimessään, siellä hän itse on heidän keskellään (Matt. 18:20). Se joka tunnustaa syntinsä, saa ne todella anteeksi. Se, joka nauttii ehtoollisen, ottaa vastaan Kristuksen.

Kristuksen seuraamiseen kuuluu, että kristityt tahtovat osallistua yhteiseen jumalanpalvelukseen.

Kaikkia kirkon jäseniä ja työntekijöitä koskee kehoitus kokoontua yhteen: "Me emme saa lyödä laimin seurakuntamme yhteisiä kokouksia, niin kuin muutamilla on tapana, vaan meidän tulee rohkaista toisiamme" (Hepr. 10:25).

Keskeisenä tavoitteena on tukea kehitystä, jossa vahvistetaan seurakuntalaisten osallistumista jumalanpalveluksen suunnitteluun ja toteutukseen. Seurakunta ei ole passiivinen yleisö, vaan elävä ja Jumalaa palvova yhteisö.

Papilla on erityinen vastuu jumalanpalveluksen yleisestä johtamisesta ja kanttorilla musiikillisesta toteutuksesta. Seurakuntamestari vastaa käytännön järjestelyistä.

Omien jumalanpalvelustehtäviensä lisäksi diakonian ja kasvatuksen työntekijät välittävät jumalanpalvelukseen monella tavalla kärsivien ja lasten äänet.

Jumalanpalveluksen olemukseen kuuluu, että myös seurakuntalaiset osallistuvat palvelutehtäviin, jotta koko seurakunta voisi palvella Jumalaa ja saada jumalanpalveluksesta voimaa arkeen. Tätä kohti kannattaa pyrkiä! Ota rohkeasti yhteyttä oman alue seurakuntasi työntekijöihin! Siunatkoon sinua tehtävissäsi Kolmiyhteinen Jumala, Isä, Poika ja Pyhä Henki!

Tämän oppaan lähteenä on käytetty:

Palvelkaa Herraa iloiten, jumalanpalveluksen opas 2012
ja Kolmas pilari – esirukouskirja, Suomen ev.lut.kirkon julkaisuja 3

Netistä voit lukea lisää jumalanpalveluksesta:

<https://evl.fi/kirkossa/messu-eli-jumalanpalvelus>

<http://kirkkokasikirja.fi/jp-opas.pdf>

[sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/.../\\$FILE/kolmas_pilari.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/.../$FILE/kolmas_pilari.pdf)

Hyödylliset kirjavinkit: Jumalanpalveluksen käsikirja (Sariola)

Osallisuuteen kutsutut (Fredrik Modeus)